

ДНЕВНИКЪТ

(стенографически)

на

XI^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

IV заседание, събота, 20 октомврий 1901 г.

(Отворено въ 2 ч. и 25 м. послѣ пладнѣ подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г. И. Гешовъ.)

Прѣдсѣдательтъ: (Звъни.) Г-нъ секретарьтъ ще прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь Д-ръ А. Ходжевъ: (Чете списъка. Отсъствувать г. г. прѣдставителитѣ: С. Арсениевъ, С. Бабаджановъ, Г. Бѣловъ, К. Величковъ, И. Веселиновъ, Д. Вълчевъ, В. Димчевъ, Д. Десевъ, Д-ръ Г. Гаговъ, Д-ръ П. Гудевъ, Д-ръ К. Милановъ, Д-ръ Д. Молловъ, Д-ръ П. Стайковъ, Д-ръ П. Табурновъ, Ж. Желѣзовъ, Я. Забуновъ, А. Ибишевъ, А. Крушковъ, Н. Марковъ, К. Мирски, К. Петковъ, С. Савовъ, И. Соколовъ, И. Сунгурларски, Х. Филиповъ, Д. Бановъ, К. Яневъ и Я. Юмеровъ.)

Прѣдсѣдательтъ: Отъ 166 души народни прѣдставители отсъствувать 28.

На основание чл. 42 отъ правилника, разрѣшихъ 9 дена отпущъ на Варненския народенъ прѣдставителъ г. Мирски и 10 дена на Бѣленския народенъ прѣдставителъ г. Ангелъ Крушковъ.

Постъпило е едно писмо отъ Министерството на Финанситѣ, съ което прѣдлага на Народното Събрание да вотира една сума отъ 1.650 л. за изпълнение рѣшението, взето въ извънредната му сесия, XLVII заседание, държано на 12 май т. г., която да се даде заемообразно и безъ лихва на 6 души селяни отъ с. Злокучене, Плѣвенска околия.

Съгласни ли сте да се изпрати въ бюджетарната комисия? (Гласове: Съгласни!) Ще се изпрати въ бюджетарната комисия.

Постъпило е едно прѣдложение отъ Ново-Загорския народенъ прѣдставителъ г. Франтя, подписано отъ нужното число прѣдставители, за да се прибави една алинея къмъ чл. 208 на закона за сѣдоустройството съ слѣдующето съдържание: „сѣщо така тѣ

получавать пълно адвокатско право, слѣдъ като сж практикували 6 мѣсеца при нѣкой адвокатъ юристъ“.

Съгласни ли сте да се прати въ комисията по Министерството на Правосъдието? (Гласове: Съгласни!) Ще се изпрати въ комисията по Министерството на Правосъдието.

Пристъпваме къмъ дневния редъ, първиятъ прѣдметъ отъ който е докладване отъ прошетарната и др. комисии разни прошения; а вториятъ—докладъ отъ провѣрочната комисия по изборитѣ, станали въ околнитѣ: Конушка, Плѣвенска и Видинска.

Г-нъ Цоло Мисловъ има думата като докладчикъ.

Докладчикъ Ц. Мисловъ: Пловдивското училищно настоятелство съ една молба до Народното Събрание моли да му се отстъпи едно празно държавно мѣсто отъ 1.200 кв. м., находяще се въ гр. Пловдивъ, въ махалата „Марашъ“, за да построи училище, понеже тамошното махаленско училище било почти пронадало и нездраво. За тази цѣль комисията е изпратила прошениято въ Министерството на Финанситѣ да иска мнѣнието му, и то съ писмо № 8.960 отъ 18 августъ т. г. явява, че се съгласява да се отстъпи това мѣсто, находяще се между съсѣдитѣ, изпачени въ молбата, съ изключителната цѣль да се построи на него училище, а не друго. Прѣдъ видъ на това комисията рѣши да се удовлетвори искането на Пловдивското училищно настоятелство, и моля Народното Прѣдставителство да се съгласи да се отстъпи това мѣсто.

Прѣдсѣдательтъ: Тѣй като никой не иска думата, турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема,

Докладчикъ Ц. Мисловъ: Прошение отъ свещеникъ Хаджи Иванъ Поповъ, жителъ и свещенодѣйствующъ въ с. Вакъвъ, Каваклийска околия, съ което моли да му се опростятъ 721 л., пари злоупотрѣбени отъ него, когато е билъ писаръ при Вакъвската митница, прѣзъ 1887 г. Тѣзи пари, обаче, той не ги е злоупотрѣбилъ, както излага въ молбата си, а, понеже изпълнявалъ секретарската длъжностъ, направилъ едно опущение: вмѣсто да отбѣгне върху двѣ декларации, прѣдставени отъ Голѣмо-Дервентския митарственъ пунктъ, за извѣстно количество овце изкарани за Турция, пропусналъ ги така, безъ отбѣтка; така щото, тия овце сж прѣминали безъ да се плати за тѣхъ бегликъ. Сѣднатата Палата е намѣрила послѣ това опущение и е поискала отъ този, който го е извършилъ, да плати загубата отъ 640 л. Слѣдъ това той напусналъ писарската длъжностъ и станалъ свещеникъ. Оттогава и досега той изплащалъ постепенно по малко и можалъ да изплати чрѣзъ продажба на имота му, които ималъ, състоящъ се отъ една частъ отъ една воденица и отъ одрѣжките, които правили отъ мѣсечната му свещеническа заплата, всичко на всичко 557 л., и останалъ да дължи още 164 л. Сега той билъ съ осмочленно сѣмейство, безъ никакъвъ имотъ, и затова моли Народното Сѣбрание да му опрости тия пари, като му се повърнатъ взетитѣ досега, и да не му се иска остатъкътъ.

Комисията намѣри за уважително искането му само по отношение на това, да му се прости остатъкътъ отъ 164 л., а взетитѣ вече да не му се връщатъ. Това рѣшение комисията взе прѣдъ видъ на крайно бѣдното му положение и чрѣзъ мене моли Народното Прѣдставителство да се съгласи да му се опрости остатъкътъ.

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Както виждате, почтенейшиятъ свещеникъ е билъ длъженъ да заплати една сума, по-големата частъ отъ която е платилъ, и днесъ, когато е свещеникъ, когато получава заплата, когато има и други приходи, иска да му опростимъ остатъкътъ отъ 164 л. Менѣ ми се струва, че не ще да направимъ добръ ако направимъ тая прошка, защото на много отъ неговото паство ще да продадемъ калъта отъ ноктетѣ. Заради това ви моля да не слушате мнѣнието на комисията и да рѣшимъ тукъ да не се опрощаватъ тия пари. (Гласове: Вѣрно!)

Докладчикъ Ц. Мисловъ: Г-да народни прѣдставители! Нѣма никакви други срѣдства тоя свещеникъ сега да прѣхранва осмочленно сѣмейство, освѣнъ неговата служба; а пъкъ единъ селски свещеникъ, извѣстно ви е, че получава не повече отъ 20 л. мѣсечна заплата. Ако е платена по-големата частъ — 557 л., — това не значи, че сж платени отъ неговитѣ доходи. Азъ ви казахъ, че единствениятъ му недвижимъ имотъ се е състоялъ отъ една частъ отъ една каменна воденица, която

като е продадена за 421 л., останалитѣ пари до 557 л. сж спрѣни отъ неговата заплата. Има приложено и едно свидѣтелство отъ общината, съ което се удостоверява, че той нѣма другъ движимъ или недвижимъ имотъ, а пъкъ има осмочленно сѣмейство. Съ 15—16 л. заплата единъ свещеникъ не може да се поддържа. Затова азъ ви моля да удовлетворите молбата на тоя свещеникъ.

Н. Кормановъ: На колко години е?

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за него, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Сѣбра нието не приема.

Има думата вториятъ докладчикъ, г. Раденко Николовъ.

Докладчикъ Р. Николовъ: Министерството на Финанситѣ, съ отношение отъ 30 май 1901 г. № 3.311, изпраща въ Народното Сѣбрание двѣ молби, отъ които едната отъ комитета „Царь-Освободителъ Александъръ II“, съ която моли да се пропусне безъ мито хидравлическа варъ за постройката паметника „Царь-Освободителъ“, и втората отъ комитета за въздигане паметникъ на храбро загиналитѣ офицери и долни чинове отъ 5-ия Дунавски полкъ въ войната прѣзъ 1885 г., за да се пропуснатъ безъ мито бронзови работи и материали тоже за паметника. Министерството ги изпраща на Народното Сѣбрание за разглеждане и на зависяще отъ него разрѣшение.

Комисията, като се занима съ този въпросъ, рѣши да се пропуснатъ безъ мито тѣзи материали.

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Сѣбра нието приема.

Докладчикъ Р. Николовъ: Прошение отъ Христомена Абдуловъ, отъ гр. Провадия, съ което моли да му се опростятъ 65 л. данѣкъ къмъ държавната хазна, които дължи той за една къща. Прѣзъ 1896 г. той купилъ отъ Държавата една къща за 100 л.; отъ стойността и внесълъ 35 л., а останалитѣ 65 л. не е внесълъ, по причина че отпослѣ осакатѣлъ съ единъ кракъ и станалъ съвършено неспособенъ за работа и казва, че отпослѣ къщата срутилъ порой. Така щото, и Министерството на Финанситѣ, което е събрало свѣдѣния, дава мнѣние: да се опрости сумата, по причина че нѣмало възможность да се прибере.

Комисията на това основание рѣши: да се опрости тая сума, и азъ моля отъ страна на комисията, също и Народното Сѣбрание да се съгласи да се опрости тая сума.

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване и това прѣдложение на комисията и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Сѣбра нието приема.

Докладчикъ Р. Николовъ: Прошение отъ Зарафина Янкова Джисовица, за себе си и като настойчица на дѣцата си Мария и Стефана Джисови, отъ гр. Сливенъ, за опрощение 727 л. и 28 ст. по единъ изпълнителенъ листъ. Тия пари сж отъ 28 юлий 1880 г., когато мжжътъ ѝ Джисо Трандафиловъ е билъ живъ, взелъ е отъ Държавата взаимнообразно тия пари, безъ лихва, за срокъ отъ три години, когато е пострадалъ отъ пожаръ, за да си построи къща. Слѣдъ това не е могълъ да успѣе и къща да направи; паритъ изхарчилъ, а къща не е могълъ да построи и умрѣлъ. Слѣдъ това, минало се врѣме, Държавата е обърнала искъ срѣщу неговитѣ наслѣдници и тѣ били осждени да платятъ сумата 727 л. и 28 ст. Тя се обръща къмъ Народното Сѣбрание съ молба за да ѝ се опрости тая сума, по причина на бѣдностъ и не е въ състояние да ги заплати.

Комисията се е обърнала до Министерството на Финанситѣ, Министерството е събрало свѣдѣния чрѣзъ надлежнитѣ власти и то дава мнѣние да се опрости само половината отъ сумата. Но комисията, като вижда сѣмейното и материалното ѝ положение, споредъ събранитѣ свѣдѣния тоже отъ финансовата власть, рѣши да се опрости цѣлата сума. Азъ отъ страна на комисията ходатайствувамъ да се потвърди това рѣшение на комисията. (И. Бобековъ: Какво е сѣмейното и материалното ѝ положение?) Една вдовица съ 5 дѣца. (Д-ръ Н. Генадиевъ: На колко години е най-голѣмото?) Материалното ѝ положение е: има само единъ ханъ за 300 л. и имала 5 декара лозе, но по причина че не е могла да го обработва, напуснала го и не давало никакъвъ приходъ. Сѣмейното ѝ положение е: съ 5 малолѣтни дѣца отъ 4—15 години, родени между 1883—1899 г. Тѣзи свѣдѣния сж събрани отъ финансовата власть.

Прѣдсѣдателъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Р. Николовъ: Има прошение отъ Димитра Ценовичъ отъ гр. Свищовъ, а сега живущъ въ гр. Русе, който моли да му се отпусне пожизнена пенсия за заслуги, а именно затова, че той около 25 години, още отъ 1861 г. насамъ, билъ емигрантъ въ Ромъния, Букурещъ, жертвувалъ всичкитѣ си материални и морални срѣдства, работилъ съ голѣми старания за постигане освобождението на Отечеството, като е участвувалъ въ всички народни и революционни движения по възбуждането и освобождението на Отечеството и, като билъ човѣкъ състоятеленъ, устроилъ и поддържалъ на свои разноски читалище въ Букурещъ „Братска любовь“, поддържалъ издаваемия се революционенъ вѣстникъ „Свобода“, помагалъ материално на бѣднитѣ емигранти, бивалъ е прѣдсѣдателъ на революционенъ комитетъ, прибиралъ въ къщата си разни емигранти, защищавалъ

ги и пр. Прѣдставлява свѣдѣтелства отъ Панайота Хитовъ, отъ г. Драгана Цанковъ и други водители, отъ Филиппъ Тотто и други стари опълченци и войводи, съ които потвърждава напълно това, което докладвамъ — който иска, може да ги провѣри.

Комисията, като разгледа документитѣ и прошениято му и като има прѣдъ видъ, че на такива сподвижници отпускани сж пенсии за заслуга и отъ по-рано, опрѣдѣли му една пенсия отъ 1.500 л. годишно, и азъ отъ страна на комисията моля прочитаемото Народно Сѣбрание да потвърди това рѣшение на комисията.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Менѣ ми се струва, че слѣдъ издаванетоъ закона за пенситѣ на поборницитѣ и опълченцитѣ и при туй положение, въ което се намира България, и рѣчь не може да става за тая баснословна сума, за която така щедро се е произнесла почитаемата комисия — 1.500 л. пенсия! Пенсия ще каже, както сме го казвали много пжти тукъ, единъ залъгъ хлѣбъ да не умре човѣкъ отъ гладъ по улицитѣ, ако дѣйствиелно има заслуги къмъ Отечеството. Но 1.500 л. да се дадатъ на единъ единственъ човѣкъ за нѣкакви заслуги, когато, както справедливо се е забѣлѣзвало въ тази Камара, слѣдъ Сливница всички сж опълченци, ми се струва, че и рѣчь не може да става за отпушането на тая пенсия. Стига вече съ тия пенсии! И азъ се надѣвамъ, че скоро ще бждемъ сезирани съ единъ законъ, за да се тури край на това нѣщо. Кой откаждѣто се откачи, на хазната ще да се закачи. Утрѣ пакъ ще викате, че всичко е изядено и България пропада, защото всички отъ хазната гледатъ да се хранятъ. Азъ ви моля, г-да прѣдставители, по никой начинъ да се не съгласявате, 25 години слѣдъ освобождението и слѣдъ уреждането на въпроса за поборницитѣ и опълченцитѣ, да се раждатъ нови поборници. Азъ, слѣдователно, ви моля, искането на тоя приятелъ да оставите безъ послѣдствие. Както се хранятъ толкова милиона българи, които всички безусловно сж взели участие въ освободителното дѣло, въ войната съ Сърбия и въ всички катастрофи, които е прѣкарала България, така да се прѣхранва и той. Стига вече да развращаваме хората да се обръщатъ къмъ Народното Сѣбрание съ заявления за храна. Има законъ за тая работа — законътъ за пенситѣ на поборницитѣ и опълченцитѣ, — просителътъ подпада въ категорията на поборницитѣ, нека се обърне къмъ надлежната власть и да получи такова възнаграждение, каквото трѣбва да получи. Инакъ, ще излѣзе, че онѣзи закони, които сме писали единъ пжтъ за вѣкога за да се освободи Сѣбранието да конституира себе си като сиропиталище, ще останатъ мрътва буква въ България. Дайте, прочее, възможностъ на тоя човѣкъ да се обърне по закона за пенситѣ на поборницитѣ и опълченцитѣ къмъ надлежната власть и, ако подпада въ една отъ прѣдвиденитѣ тамъ категории, да получи каквото му се слѣдва, а не да

заобикали закона и да апелира към хуманността на Народното Събрание за да получи това, което иска. Ето защо азъ ви повторно моля, искането му да остане безъ послѣдствие.

Докладчикъ Р. Николовъ: Г-да прѣдставители! Каза г. Такевъ, че той е самъ. Той е човѣкъ на 71 годишна възраст, споредъ документитѣ, и има съпруга на 60 години и една мома на 30 години неженена. Та не е самичкъ. Това искамъ да обясня — че сѣмейството му се състои отъ тѣхъ.

А. Каназирски: Г-да народни прѣдставители! Лицето, което се е отправило къмъ васъ съ молба да му отпуснете една помощъ, за да доизкара старинитѣ си, е лице, което азъ познавамъ лично, не само затова че сега живѣе въ Русчукъ, но познавамъ го още оттогазъ, когато азъ бѣхъ младежъ и случайно отидохъ въ неговия приютъ, дѣто заварихъ между другитѣ и приснопамятния Ботевъ. Този човѣкъ е дѣйствително заслужилъ на Отечеството, и ако въ продължение на 24 години не е поискалъ помощъ, то е затова, че се е надѣвалъ на плещитѣ си, на труда си, но днесъ е изнемошѣлъ. Той, като адвокатъ, вече не може да отива и до мирового сѣдилище, а чака отъ приятелитѣ си да му се притекатъ на помощъ. Той е единъ отъ ония наши сподвижници-граждани, които се затуляха досега и не искаха да кажатъ, че сж направили нѣкакви заслуги на Отечеството, но неволята и сиромашията го е накарала сега да прибѣгне къмъ помощта на Народното Събрание. Този човѣкъ веднажъ само, въ миналата сесия, се е молилъ, но пакъ по едно недоразумѣние му сж отказали, защото невѣрни свѣдѣния сж давани за него. Прѣди всичко, той не попада въ категорията на поборницитѣ и опълченцитѣ, споредъ закона за пенситѣ на поборницитѣ и опълченцитѣ, защото споредъ него се подпомага на ония, които сж зимали участие съ оръжие въ рѣка за освобождението на България. Този човѣкъ не е отъ тия, които съ оръжие сж били въ четитѣ на Павайота Хитовъ или Филипъ Тотю, но той е помагалъ съ труда си, съ паритѣ си. Увѣрявамъ ви, че тоя човѣкъ е разполагалъ съ повече отъ 20.000 наполеона, които е изпохарчилъ само за патриотически цѣли. Той е единия, който организира Ботевата чета. Силавамъ се на г. Ивана Стояновъ, който сжщо е харчилъ, и вѣрвамъ, че и той ще подкрѣпи това. Съ 1.500 л. ако пропадне България, тогава не заслужава да се трудимъ за нея. Нѣма да пропадне! И азъ вѣрвамъ, че вие най-сетнѣ ще се смилите, ако не къмъ друго, то поне къмъ старинитѣ на тоя човѣкъ, и ще уважите молбата му, по която комисията единодушно е взела рѣшение.

Д-ръ А. Друмевъ: Г-да народни прѣдставители! Слѣдъ туй, което г. Каназирски каза и което трѣбваше да каже, понеже познава Ценовича, и азъ ще кажа нѣколко думи.

Още отъ 1863 г. въ Букурешъ той прѣскаше на всежждѣ своя имотъ, за да помага на всички емигранти българи, и вслѣдствие на това той съсина състоянието си. Слѣдъ освобождението, той се върна въ България и, като се надѣваше на своитѣ сили, че ще може да се прѣпитава, не искаше да се обърне къмъ Държавата — поминаваше се съ адвокатство. Сега той е достигналъ на повече отъ 70 годишна възраст. Както каза г. докладчикътъ, той има жена и дѣщеря и нѣма съ какво да ги прѣпитава. Азъ тоже ще моля Събранието да му се отпусне опрѣдѣлената отъ комисията пенсия.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Нѣмахъ намѣрение повторно да вземамъ думата, но я взехъ само да отговоря на уважаемия колега, който каза, че съ 1.500 л. ако пропадне България, нѣма защо да се трудимъ за нея. 1.230.000 л. сж пенситѣ на поборницитѣ и опълченцитѣ и други всевъзможни заслужили хора на България! И слѣдъ туй искате да свѣрзвате двата края на бюджета! Какъ? 1.500 л. нему ще дадете, 1.500 на другъ, а утрѣ ще се явятъ 50 прошения такива и вие не ще имате право да имъ откажете и ще трѣбва да прѣвидите въ бюджета за това една рубрика отъ 2—3.000.000 л. Нѣмамъ нищо противъ тия заслужили хора, уважавамъ ги, всичкитѣ мои почитания къмъ тѣхъ, и длъжни сме да имъ помогнемъ, но съгласѣте се, г-да, че не можемъ пътъ най-послѣ да обрнемъ България на едно сиропиталище. Какъ, 1.500 л.?! Тѣ сж на 1.500 мѣста по 1.500 л. Ето защо ми се струва, че доводитѣ на уважаемия колега не бѣха отъ естество да ме убѣдятъ, че трѣбва да заобиколимъ закона за пенситѣ на поборницитѣ и опълченцитѣ. Ако тоя човѣкъ е ималъ толкозъ голѣми заслуги, той ще попадне подъ нѣкоя рубрика на закона. Не вѣрвамъ да не е прѣвидѣлъ законодателятъ такова нѣщо. Ето защо азъ ви моля да оставите това искане безъ послѣдствие и единъ пътъ за всекога, слѣдъ 25 години отъ нашето освобождение, да не даваме възможность на хората да мислятъ, че може да се раждатъ поборници.

А. Краевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ съжалявамъ, че прошениято на многозаслужилия на Отечеството ни Цѣновичъ дава поводъ на такива дебати. Ако г. Цѣновичъ бѣше въ нужда и поискаше пенсия отъ прѣдшествующитѣ Народни Събрания, сигурно той щѣше да получи такава въ по-голѣмъ размѣръ, отколкото опрѣдѣлената отъ нашата прошетарна комисия. Той се отнася къмъ насъ, когато не му е възможно да изкарва самъ прѣпитанието си, когато сѣмейството му се намира въ крайно осѣждно положение. Азъ мисля, че, отъ почитъ къмъ нашитѣ народни труженици, ние трѣбва да отбѣгваме употребяването на такива изражения, които биха могли да ги оскѣрбятъ, и безъ по-нататѣшни разисквания да одобримъ рѣшението на комисията. Повтарямъ да кажа, че не е кривъ г. Цѣновичъ, че прѣди него мнозина сж поискали пенсия и, Народното

Събрание като е отпущало пенсии, тѣ сж образували цифрата 1.230.000 л. Заслугитѣ на г. Цѣновича къмъ Отееството сж много голѣми; ние не можемъ да ги възнаградимъ, освѣнъ съ една искренна признателностъ и като му дадемъ срѣдства да може да прѣкара послѣднитѣ дни на живота си не въ мизерия. Азъ мисля, че ще бѣде обидно за нашето Отечество да оставимъ единъ Цѣновичъ, съ такива голѣми заслуги къмъ България, въ крайна сиромашия да се прости съ този свѣтъ. Прочее, моля почитаемото Народно Събрание да вотира тая скромна сума.

Д. Петковъ: Г-да прѣдставители! Излишно бѣше да се раздражняваме по едно прошение на единъ просителъ, заслугитѣ на когото, мисля, че нѣма да се откажатъ нито оттамъ, нито оттукъ, нито отъ насъ. Азъ нѣма да се простирамъ за заслугитѣ на г. Цѣновича, защото г. Каназирски каза нѣкои работи; това е истина, и ако стане г. Цанковъ, който е старъ човѣкъ и знае тѣзи работи, и той ще каже същото нѣщо. Ако г. Цѣновичъ не се е обърналъ досега къмъ Народното Събрание, то е, защото е изкарвалъ прѣхраната си. Увѣрявамъ ви, че ако се обърнѣше по-рано, той щѣше да получи много повече, но не се е обърналъ. Миналата година този човѣкъ се обърна къмъ Народното Събрание, но комисията му остави прошенията така и не се уважи и сега се обръща къмъ Народното Събрание, и мисля, че ще бѣде погрѣшка, ако на единъ старъ човѣкъ, който е съ единия си кракъ въ гроба, откажемъ на просбата му да му дадемъ за прѣхрана 1.500 л. на годината. При отпущането на една пенсия отъ 1.500 л. не трѣбва да подхвърляме, че двата краища на бюджета не ще можемъ да ги свържемъ. Има да се разискватъ и много по-важни въпроси, г. Такевъ ще бѣде тукъ, и тамъ ще ни се прѣдставятъ случаи и ще видимъ отдѣ ще кастримъ тия пари, за да свържемъ двата края на бюджета. Така щого, и азъ ще моля Народното Събрание и моитѣ приятели да гласуватъ за отпущането на тая сума, съ което ще направимъ едно добро дѣло, защото имаме единъ старъ човѣкъ на прѣкарвали години.

А. Влажевъ: Г-да народни прѣдставители! Не можеха да ме убѣдятъ доводитѣ на другитѣ прѣдговоривши, защото знаете, че азъ съмъ противъ пенсиятъ. Азъ съмъ напълно съгласенъ съ мнѣнието на г. Такева. Кой отъ насъ не е заслужилъ на Отееството? Всички сж заслужили. Защото, ако почнемъ да гледаме, кой е заслужилъ на България, то кой не е заслужилъ? Казано е, че нѣкой си билъ старъ поборникъ, заслужилъ на Отееството, та трѣбва да се даватъ много пенсии. Той сега намѣрилъ сгоденъ случай да го прокара въ Народното Събрание за прѣхрана на дѣцата си. Ами нѣма ли хиляди дѣца, които чакатъ? Нѣма ли толкова бѣдни? Поменъ се, че има много сиромашия. Има я. И ако има сгоденъ случай, да направимъ за всички

по една пенсия да имъ се даде: на земледѣлци и пр., които сж заслужили на Българското Отечество. Азъ мисля, че това не е прѣстъпление. Не мога да кажа, че той не е заслужилъ на Отееството; може да е заслужилъ, но не трѣбва да се казва, че само у него имало сиромашия. Азъ не мога да се съглася съ комисията да му се отпусне такава пенсия, и за да не бѣдемъ така мълчаливи и да кажатъ, че тѣ не цѣнятъ доброто или злото, азъ ще гласувамъ противъ отпущането на тая пенсия и ще моля почитаемото Народно Събрание да се съгласи съ моето мнѣние, да се не гласува тая сума.

Д. Марковъ: Миналата сесия ние имаме случай да цѣнимъ заслугитѣ тоже на други народни дѣйци и отпуснахме пенсия на дѣцата имъ, които тоже нѣкои отъ тѣхъ бѣха въ положение да издържатъ себе си. Прѣдъ видъ на размѣра, който прѣдлага комисията, азъ моля почитаемото Народно Събрание да прибави още 300 л., да ти направимъ отъ 1.500 на 1.800 л., прѣдъ видъ на това, че г. Цѣновичъ ималъ жена и мома, слѣдователно, тѣзи 125 л. нѣма да бѣдатъ достатъчни за да прѣживѣе този човѣкъ прѣдъ видъ на състоянието, което има, и скжпитѣ обстоятелства, въ които се намира.

Затуй азъ прѣдлагамъ Народното Събрание да увеличи размѣра отъ 1.500 на 1.800 л.

Прѣдседателътъ: Тѣй като никой другъ не иска думата, пристѣпваме къмъ гласуване. Найнапрѣдъ ще туря на гласуване прѣдложенията на г. Маркова за 1.800 л. Моля ония, които сж за това прѣдложение, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Събранието не приемва.

Турямъ на гласуване прѣдложенията на комисията и моля ония, които сж за това прѣдложение, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемва.

Пристѣпваме къмъ втория прѣдметъ отъ дневния редъ — докладъ на провѣрочната комисия по избора, станалъ въ Конушката околия.

Г-нъ Венедиктъ Поповъ има думата.

В. Поповъ: Изборътъ не е докладванъ въ комисията!

Прѣдседателътъ: Тогава ще се докладва изборътъ въ Плъвенската околия. Г-нъ Ной Марковъ тоже не присѣтствува.

М. Златановъ: Азъ ще го докладвамъ.

Д. Цанковъ: Искамъ думата.

Прѣдседателътъ: По избора ли?

Д. Цанковъ: Не, по дневния редъ.

Прѣдседателътъ: Имате думата!

Д. Цанковъ: Днесъ на дневенъ редъ бѣше и едно писмо отъ директора на Санитарната дирекция

и гледамъ, че туй писмо се замълча. Азъ искамъ туй писмо да се прочете прѣдъ Народното Събрание. Щѣше да се чете и гледамъ току хванаха да паватъ насамъ-пататъ министритѣ и не знамъ какво. (Смѣхъ.) Писмото да се чете, г-не, (къмъ г. Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи.) Народното Събрание трѣбва да го чуе! На такива шарлатани, дѣто искатъ да се гаврятъ съ Народното Събрание, да имъ се прочете писмото тукъ! (Гласове: Да се чете!) Не стига, дѣто единъ Министъръ на Вѣтрѣшнитѣ Работи покърни националната гордостъ, като пазначи единъ чужденецъ тукъ, като прѣзрѣ едно интелигентно българско съсловие, образовано, наредено както трѣбва, ами сега този, който съ разни такъвизъ дяволии, машинации и шикани накара да го признаятъ български подданикъ, отказва се отъ даденото му българско качество и криятъ да четатъ писмото му. За срамъ! Да се чете писмото, да го чуе Народното Събрание! (Гласове: Да се чете писмото!) На какво прилича туй! Тукъ съ Народното Събрание ще си играемъ ли, г-не!

Министъръ М. Сарафовъ: Мислѣхъ, че уважаемиятъ г. Цанковъ е прѣжалилъ яда, който има срѣщу известни лица. (Д. Цанковъ: Нито го познавамъ кой е!) Слѣдъ вота на Народното Събрание, че г. директорътъ на Санитарната дирекция е български подданикъ, става издишно всѣкакви оскърбления да се повдигатъ въ Народното Събрание за него. За българскитѣ подданици не може и не трѣбва да се говорятъ такива думи, каквито уважаемиятъ г. Цанковъ говори, и азъ моля Народното Събрание да продължи по-нататъкъ работата си. (Гласове: Да се прочете писмото!) Азъ не знамъ писмото.

Прѣдседателътъ: Моля, г-да! Минаваме на втория прѣдметъ отъ дневния редъ.

Т. Теодоровъ: Комисията е рѣшила да се чете това писмо!

Д. Цанковъ: Комисията е рѣшила да се чете тукъ писмото!

Министъръ М. Сарафовъ — къмъ докладчика: На дневенъ редъ какво ще се докладва?

Докладчикъ М. Златановъ: На дневенъ редъ е докладъ по изборитѣ. Нека се свърши докладътъ и кой каквото има да каже, тогава да говори. Трѣбва, прѣди всичко, ние да бждемъ сериозни, за да разгледаме сериозно въпроситѣ! Че какъ така?! Нѣма да си играемъ на орѣхи! (Д. Ризовъ: Народното Събрание не е ли суверено? Що се сърдишъ?) Ще свършимъ съ три думи изборитѣ и може слѣдъ това да се повдигне тоя въпросъ.

Д. Цанковъ: Ама на дневенъ редъ е прошения!

Прѣдседателътъ: Менѣ ми се струва, Събранието ще бжде съгласно да се свърши този прѣд-

метъ и тогава да се говори по писмото. Нѣма какво да се говори по този въпросъ!

Д. Марковъ и И. Московъ: Ама на дневенъ редъ е писмото!

Р. Николовъ: Искамъ думата!

Прѣдседателътъ: Г-нъ Николовъ! По какво искате думата. Дадохъ думата на г. Златанова.

Д-ръ Н. Геннадиевъ: Туй не зависи отъ Васъ, г-нъ прѣдседателю! Г-нъ Цанковъ претендира, че на дневенъ редъ е било писмото.

Прѣдседателътъ: Да, но минахме на слѣдующата точка отъ дневния редъ. Да се свърши тя и тогава.

Д-ръ Н. Геннадиевъ: То е другъ въпросъ.

Докладчикъ М. Златановъ: Ще докладвамъ избора, станалъ въ Плѣвенската околия.

По опрѣдѣлението на сѣда, провъзгласени сѣ за избрани Горанъ Вѣльовъ и Д-ръ Друмевъ, отъ Плѣвенъ. Имало 15 души кандидати въ Плѣвенската околия. Отъ тѣхъ Горанъ Вѣльовъ е получилъ 1.402 гласа, Д-ръ Друмевъ — 1.244 гласа, Върбановъ — 987 гласа, Нановъ — 870 гласа и т. н. Най-много гласове сѣ получили тия двама и тѣ сѣ провъзгласени за избрани.

По протоколитѣ на бюрата, изборътъ е станалъ мирно, тихо и редовно. Слѣдъ това е адресирано едно заявление до прѣдседателя на Събранието, въ което се излагатъ слѣдующитѣ нѣща: 1) нѣколко дена прѣди избора, кметоветѣ на селата отъ Плѣвенската околия сѣ били привиквани отъ окръжния управителъ. Въ окръжното управление имъ се казвало да отидатъ при кмета на гр. Плѣвенъ, Х. Данаиловъ, а този послѣдниятъ ги е увѣщавалъ да гласуватъ за правителствената листа — Д-ръ Друмевъ и Горанъ Вѣльовъ. Сѣщиятъ ги е заплашвалъ, че ще разтури ония общини, които не гласуватъ за тази листа. Между повиканитѣ билъ и кметътъ на с. Рибенъ, върху когото Х. Данаиловъ упражнилъ сѣщото морално влияние, безъ, обаче, да успѣе; 2) два дена прѣди избора, една шайка, състояща се отъ най-разваленитѣ елементи, между които, на първо мѣсто, били разни градски агенти и служаци въ общинското управление, обикаляла ношемъ града и заплашвала и тероризирала гражданитѣ, мнозина отъ които били заплашвани, че въ деня на избора ще бждатъ бити отъ сѣщата шайка. Тази сѣщата шайка даже нападнала два дена прѣди избора полицейския приставъ Дѣяновъ, на когото се закарала и искала да го убие — обаче, не го е убила; 3) въ деня на избора шайката проявявала своята властъ въ изборния районъ, въ който не допускала присѣдствието на опозиционеритѣ. Присѣдствието на тази шайка възпрѣпятствувала на мнозина избиратели да отидатъ и гласоподаватъ. Сѣщата

пайка нападнала единъ избирателъ, който билъ мушнатъ съ ножъ въ гърба и отведенъ въ болницата; 4) въ избора взели участие въобще циганитѣ; 5) една група отъ 200—300 избиратели-турци, които отивали да гласоподаватъ за кандидата на стамболовиститѣ, била прѣсрѣщната, убѣдена и склонена да гласоподава за правителственитѣ кандидати; 6) въ деня на избора кметътъ Данаиловъ раздавалъ лични карти само на ония, които му сж обѣщавали, че ще гласоподаватъ за приятелитѣ му; 7) всичкитѣ градски агенти, горски и полски стражари били уволнени прѣди избора и прѣснати по агитация, а слѣдъ избора пакъ назначени; 8) въ Бокотската секция, на вратата на залата, въ която се е помѣщавало бюрото, имало горски селски стражари, които провѣржавали бюлетинитѣ на избирателитѣ; 9) нѣколко дена прѣди избора, градскиятъ кметъ Данаиловъ, придруженъ отъ кандидата Д-ръ Друмевъ и единъ градски агентъ, обиколи селата. Това — казватъ лицата, които подписали заявлението — е било една малка частъ отъ всичко онова, което е било направено, само и само да се осигури изборътъ на Д-ръ Друмева. Тѣ считатъ тѣзи нѣща за много сжществени и молятъ Събранието да касира избора на Д-ръ Друмева и Горана Бѣльовъ.

Въ комисията това заявление се чете, станаха дълги дебати по него, дадоха избраницитѣ отъ Плѣвенъ обяснения и комисията едногласно почти рѣши да остави това заявление безъ послѣдствие, понеже счита, че въ него не се излагатъ сериозни нѣща, и да се утвърди изборътъ. Това е рѣшението на комисията, г-да!

Прѣдсѣдателътъ: Тѣй като никой не иска думата, турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за това прѣдложение — да се утвърди изборътъ на Плѣвенската околия, да вдигнатъ рака. (Болшинство.) Събранието приема.

Минаваме на слѣдующия изборъ — онзи на Видинската околия.

Докладчикътъ г. Начевъ има думата.

Докладчикъ Е. Начевъ: Въ Видинската околия, г-да народни прѣдставители, е избранъ г. Тома Ц. Ванчевъ. Видинската околия е била раздѣлена на шестъ секции. Въ първата, Видинска секция, както и въ другитѣ, гласоподаването е почнало на врѣме, а така сжщо и на врѣме е свършено. Прѣзъ деня сж подадени нѣколко заявления отъ страна на застъпнициитѣ на нѣкои отъ кандидатитѣ, отъ които въ първата секция е дадено едно заявление, съ което се оплакватъ на бюрото, че допуснало да гласоподаватъ 4 пожарникари и 6 души турски цигани. Бюрото допуснало това прѣдъ видъ на обстоятелството, че тѣ били записани въ списъцитѣ и че бюрото нѣмало право да измѣнява онова, което е написано въ списъцитѣ. Прѣзъ деня сж станали и други оплаквания. Едно оплакване е станало въ четвъртата, Брѣговска секция, че гласоподаването

е почнало въ 7 ч. и 25 м. заранѣта рано. Затуй сж закѣснѣли съ 25 минути, защото една кутия нѣмало донесена; сетнѣ е дошла другата кутия. Бюрото е оставило безъ послѣдствие туй заявление на туй основание, защото до 7½ ч. нѣмало избиратели. Понататѣтъ има и други заявления, давани отъ застъпнициитѣ на нѣкои отъ г. г. кандидатитѣ, единъ отъ които се оплаква, че нѣкои не били отъ сжщата секция, а пъкъ били отишли да гласоподаватъ, обаче, бюрото е оставило безъ послѣдствие всичкитѣ тия заявления, защото сж били маловажни. И провѣрочната комисия, като ги разгледа, намѣри, че сж маловажни, остави ги безъ послѣдствие и счита избора на г. Тома Ванчевъ за законенъ, който е избранъ съ 3.454 гласа срѣщу другитѣ кандидати: Димитъръ Драмовъ, който е получилъ 669 гласа, Коста Стефановъ — 282 и нѣкой си Благоевъ — 39, и затова чрѣзъ мене моли Народното Събрание да утвърди избора.

Прѣдсѣдателътъ: Тѣй като никой не иска думата, турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за него — да се утвърди Видинскиятъ изборъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Съ това се изчерпва дневниятъ редъ.

И. Московъ: Писмото да се прочете!

Прѣдсѣдателътъ: Г-нъ Раденко Николовъ! Искате думата по заявлението на г. Д-ръ Ораховацъ.

Р. Николовъ: Да. Прѣди обѣдъ разгледахме това заявление и комисията взе рѣшение да се прочете въ Събранието. То е у г. Мислова. Азъ не съмъ докладчикъ по него. Той го е скрилъ.

Д. Цанковъ: Г-нъ Мисловъ побѣгна! Сѣ съ шарлатания, тѣй е то! (Смѣхъ.) А пъкъ когато се мѣси и Министерството въ тия работи, хелбѣте, тѣй става!

Прѣдсѣдателътъ: Умолява се тогазъ комисията идущата сжбота да го докладва. Съгласни ли сте? (Гласове: Съгласни!)

Е. Начевъ: Може и сега да се прочете!

И. Московъ: Сега да се прочете! Г-нъ Мисловъ е тукъ, може да се повика.

Прѣдсѣдателътъ: Нѣма г. Мислова. Съгласни ли сте, г-да, идущата сжбота да се прочете? (Гласове: Да се повика г. Мисловъ! Сега имаме врѣме!) Нѣма г. Мислова тукъ.

Д. Петковъ: Тогава да се рѣши, че идущата сжбота непрѣмѣнно ще се докладва.

П. Напанчевъ: Г-да народни прѣдставители! Отъ обясненията, които даде г. Раденко Николовъ, се вижда, че днесъ въ прошетарната комисия е станало дума за нѣкакво заявление или прошение,

не знам, на Д-ръ Ораховацъ и било рѣшено отъ комисията да се докладва. Обаче, отъ думитѣ на достоуважаемия г. Драганъ Цанковъ се вижда, че тукъ е станала нѣкоя си шмекерия — както той се изрази — съ това прошение и то не се яви на докладъ, когато то трѣбваше да слѣдва слѣдъ другитѣ прошения. Прочее, азъ бихъ помолилъ почитаемото Събрание да настои сега да се докладва прошениято и взетото отъ комисията рѣшение; ако ли не, тогава да се взематъ мѣрки да се вземе това прошение и да се даде на другъ човѣкъ да го докладва, защото не е хубаво да рѣши комисията днесъ да се докладва едно заявление, а пъкъ докладчикътъ самъ, по свои съображения, да вземе да си излѣзе и да се не докладва прошениято. (Г-нъ Н. Мисловъ влиза въ залата.) Така може да се продължи 5—10 недѣли и най-сетнѣ да видимъ, че това прошение ще бѣде оставено въ архивата. Но понеже казахъ, че г. Мисловъ е тукъ сега, менѣ ми се чини, че може да се пристъпи къмъ докладването на това прошение.

Прѣдседателътъ: Г-нъ Мисловъ има думата.

Н. Мисловъ: Азъ не съмъ искалъ думата, но понеже ми се дава ще кажа нѣколко думи.

Разбирамъ длъжността, г-не прѣдседателю и г-да народни прѣдставители, на единъ докладчикъ: че има наредени нѣколко прошения, 100 или 50 или 20; но когато не сж означени на дневния редъ, кои именно прошения ще се докладватъ, единъ докладчикъ ще докладва тия прошения, за които е готовъ. Азъ имамъ и други прошения, които не щѣхъ да докладвамъ, защото нѣмаше тукъ г. Министъръ-Прѣдседателя, но това не значи, че нѣма да се докладватъ. Ако сега не се докладваха, тѣ ще се докладватъ въ идущата сѣбота. Ето защо азъ заявявамъ, че не съмъ готовъ да ги докладвамъ.

Касателно прошениято на г. Д-ръ Ораховацъ, ще кажа, че сега го нѣма у мене.

Прѣдседателътъ: Тогава идущата сѣбота ще се докладва, г-да!

Е. Начевъ: Г-да народни прѣдставители! Това прошение не е много важно. (Д. Цанковъ: Заявление!) Да, заявление. То бѣше въ моята палка и е излѣзло отъ нея не знамъ какъ. (Смѣхъ.) Кой го е взелъ — не знамъ. Туй заявление нѣма нищо общо съ онова, което очаква Събрание. Г-нъ Д-ръ Ораховацъ казва въ заявлението: „Народното Събрание, когато ме е приемало за български подданикъ, погрѣшно ме е считало, че азъ съмъ човѣкъ отъ българско произхождение. Азъ не съмъ казвалъ, че съмъ отъ българско произхождение“, и моли Събрание да не го счита отъ българско произхождение. Той иска да мине въ дневницитѣ, че той не билъ отъ българско произхождение, безъ да казва какъвъ е. Това е всичкото съдържание на туй

прошение и азъ ви моля да не обръщате внимание на него

Прѣдседателътъ: Не се касае въпросътъ какво има въ заявлението, а се касае да се прочете ли то въ идущата сѣбота. (Гласове: Сега да се прочете.) Сега г. докладчикътъ заявява, че не е готовъ и когато единъ докладчикъ заявява, че не е готовъ, Събрание взема въ съображение неговото заявление.

А. Урумовъ: Г-нъ Мисловъ като докладчикъ не казва, че не е готовъ, а каза, че отсъствувалъ г. Министъръ-Прѣдседателя. Менѣ ми се струва, че присъствието на г. Министъръ-Прѣдседателя нѣма никакво значение въ настоящия случай, когато се разглежда това заявление, и не е богъ-знае какво нѣщо, за да присъствува Министъръ-Прѣдседателя при разглеждането му. Понеже не трѣбва непременно да присъствува Министърътъ, азъ казвамъ, че можемъ да влѣземъ въ разглеждането на туй прошение. Менѣ ми се струва, че прошениято е познато на г. докладчика и понеже е много кратко, може да се прочете и да се свърши въпросътъ.

Д. Петковъ: Г-да прѣдставители! И азъ мисля, че щомъ г. докладчикътъ заявява, че не е готовъ, нѣма какво да се прави — може да го оставимъ за идущата сѣбота. Но трѣбва да се обърне внимание на послѣднитѣ думи на г. Начева, който казва, че не знае дѣ е заявлението. Ако заявлението е у нѣкого, да се вземе и Народното Събрание да рѣши идущата сѣбота непременно да се докладва, защото правъ е г. Цанковъ да се възмущава: когато лѣтошната сесия рѣшихме този въпросъ, азъ бѣхъ единъ отъ тия, които прѣдлагаха да се приеме Ораховацъ за български подданикъ, обаче, отъ страна на министерската трибуна и отъ други страни тогава се даваха обяснения свършено други; тогава се говорѣше, че той билъ българинъ и като такъвъ трѣбвало да му се признае правото на подданство. Народното Събрание така рѣши въпроса тогава. Сега, щомъ този човѣкъ иде и самъ отхвърля, по единъ начинъ не приема това, което сме рѣшили, на такъвъ човѣкъ да му даваме права на подданство, да се ползува съ пенсия и да го държимъ на такова почетно мѣсто, както щете, но не прави честъ на болшинството. (Д. Цанковъ: И право — не ни прави честъ!) Просто да приемемъ идущата сѣбота да се чете.

Н. Мисловъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ казахъ просто, че не съмъ готовъ съ всички прошения, които имамъ да докладвамъ, защото по нѣкои имамъ още да събирамъ справки. Що се отнася до това, което казахъ, че нѣма тукъ г. Министъръ-Прѣдседателя и затова спирамъ да докладвамъ другитѣ, това не значи, че и писмото на Ораховацъ спирамъ, а спрѣхъ доклада на тия прошения въ

отсъствието на г. Министър-Прѣдсѣдателя, защото — за освѣтление на г. Урумова ще кажа — тѣ сж прошения, по които се изисква неговото мнѣние. Колкото се отнася до писмото на г. Ораховацъ, казахъ, че не го знаа какъ е тѣкмо сега. (А. Урумовъ: То ти е въ рѣцѣтъ!) И прѣдъ видъ на това, че има и нѣкои рѣчи на нѣкои оратори да се цитиратъ отъ дневниците, то когато намѣри тия бѣлѣжки и бѣда готовъ съ тѣхъ, тогава ще го докладвамъ. (Д. Цанковъ: Ето тукъ сж дневниците.) Азъ по суфльорство нѣма да говоря. Когато намѣри тия бѣлѣжки, тогава ще докладвамъ. Нѣма да го вземе никой. Така щото, ще ви моля да приемете въ едно отъ идущитѣ засѣдания да се докладва, слѣдъ като имамъ на рѣцѣ бѣлѣжкитѣ,

които ми сж нужни за да дамъ обяснения, понеже прѣвъ г. Урумовъ ще ми зададе запитвания.

Прѣдсѣдательтъ: Тогава ще остане идущата сѣбота да се докладва. (Гласове: Съгласни!)

Съ това се изчерпва дневниятъ редъ.

Идущето засѣдание ще стане въ понедѣльникъ и прѣвъ прѣдметъ на дневенъ редъ ще бѣде докладъ отъ провѣрочната комисиия, а втори — докладъ отъ други комисиии, ако има нѣщо готово.

Има ли нѣкой да иска думата по дневния редъ? (Никой не се обажда.)

Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 3 1/2 ч. слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдсѣдатель: **И. Гешовъ.**

Подпрѣдсѣдатели: { **В. Кжнчовъ.**
 { **А. Краевъ.**

Секретаръ: **Д-ръ А. Ходжевъ.**

Началникъ на Стенографическото бюро: **Т. Гълѣбовъ.**